

Op de stoel van de rechter: messengeweld

Korte toelichting

Tijdens deze werkvorm maken leerlingen/studenten kennis met het werk van een rechter. Eerst moet de klas voor twee verschillende zaken beoordelen of de verdachten 'schuldig' of 'onschuldig' zijn. Daarna zoeken de leerlingen/studenten uit wat voor straf zij passend vinden bij deze casus.

Leerdoelen

Aan het einde van de les:

- Kunnen de leerlingen/studenten benoemen waar een rechter op let bij het bepalen van een straf
- Kunnen leerlingen/studenten verschillende vormen van straffen benoemen
- Kunnen leerlingen/studenten beargumenteren waarom een door hun bedachte straf passend is binnen de context van verschillende strafzaken

Duur

20-30 minuten

Benodigdheden

- Uitgeprinte 'strafthermometers' die je ophangt in het lokaal (zie bestand 'Strafthermometers').
- Voor ieder groepje twee strafzaken (zie bestand 'Strafzaken')
- Voor ieder groepje van 3 tot 4 leerlingen een andere kleur stift

Stappenplan

Stap 1: Heet je leerlingen/studenten welkom. Leg uit dat jullie vandaag gaan bespreken hoe een rechter te werk gaat. Neem kort de leerdoelen door met de leerlingen en ga verder naar de slide 'Wat doet een rechter?' Stel deze vraag eerst aan je leerlingen voordat je de juiste antwoorden op het scherm laat zien. Leg uit dat een rechter naar twee dingen kijkt als deze wil bepalen of iemand schuldig is en welke straf een dader moet krijgen: 1) de feiten in de zaak, en 2) omstandigheden die belangrijk zijn voor de zaak.

Stap 2: Ga door naar de volgende slide. Leg uit dat een passende straf soms ligt aan de omstandigheden in de zaak. Was er bijvoorbeeld iemand in gevaar? Is er iets gesloopt, en van wie was dat dan? Werd de daad gepleegd terwijl iemand nuchter was, of was iemand bijvoorbeeld dronken of onder invloed van drugs? Dit kan allemaal meewegen in het oordeel, zowel in positieve als negatieve zin voor de verdachte.

Stap 3: Deel de klas op in groepen van drie of vier, afhankelijk van je klassenformaat. Leg uit dat de groepen twee voorbeeldzaken krijgen. Geef de groepen drie minuten de tijd om de voorbeeldzaken te lezen. Zij moeten na de drie minuten de volgende twee vragen als groep kunnen beantwoorden:

- Vinden jullie in beide gevallen dat de verdachte schuldig is aan een misdrijf?
- Vinden jullie dat ze allebei dezelfde straf moeten krijgen?

ProDemos

Stap 4: Nadat je de klas drie minuten de tijd heeft gegeven, bespreek je de uitkomst van hun gesprekken. Welke zaak vinden zij het ergst? Zijn ze het eens met het feit dat allebei de zaken een misdrijf zijn? Leg uit dat een rechter waarschijnlijk in beide gevallen de verdachte schuldig zou vinden aan een misdrijf. Maar: een rechter bepaalt niet alleen of iemand schuldig is aan een misdrijf, maar ook welke straf passend is. Iemand die bijvoorbeeld een misdaad pleegt en daar goed over heeft nagedacht moet je misschien anders straffen dan iemand die plots besloot om iets dom en illegaals te doen.

Stap 5: Leg uit dat een rechter meerdere soorten straf op kan leggen. Dat is om ervoor te zorgen dat de straf die opgelegd wordt, goed past bij de situatie van het misdrijf. Leg uit dat de groepjes leerlingen gaan bepalen welke straffen er goed passen bij de twee zaken. Laat de verschillende straffen die jullie gaan gebruiken vandaag een voor een op het bord zien. Je kunt de onderstaande informatie gebruiken als aanvullende informatie:

Boete: In sommige gevallen kan een geldboete een voldoende passende straf zijn. Voor jongeren tot en met zeventien jaar kan een rechter maximaal €3900 boete opleggen.

Werkstraf: Een rechter kan jou als straf opleggen dat je tijdelijk een taak of baan moet uitvoeren. Voor jongeren tot en met zeventien jaar kan een werkstraf maximaal 240 uur zijn (dat is zes weken fulltime werken).

Leerstraf: Een rechter kan jou dwingen een training of een cursus te volgen, bijvoorbeeld om te leren omgaan met het beheersen van je woede of om af te kicken van drugs en alcohol. Zo'n straf mag voor minderjarigen maximaal 480 uur duren (dus 12 weken voltijd).

Jeugdgevangenis: Een rechter kan een minderjarige maximaal 1 of 2 jaar naar de gevangenis sturen, liggend aan hoe oud diegene precies is. Daar zitten wel regels en beperkingen een vast: een rechter mag bijvoorbeeld niet in zijn eentje beslissen dat een minderjarige langer dan zes maanden vast moet zitten.

Halt-straf: Een rechter kan een minderjarige een Halt-straf geven. Die moet dan excuses maken voor zijn of haar daden en misschien een schadevergoeding betalen. Het strafbare feit komt dan niet op het strafblad van de dader te staan. (Als je wel een strafblad hebt, kun je daar veel last van hebben, later in je leven. Het is dan bijvoorbeeld moeilijker om een baan te vinden.)

Stap 6: Hang na je uitleg de vijf verschillende 'strafthermometers' in het lokaal op en geef iedere groep een andere kleur stif. Leg uit dat je groepen vijf minuten de tijd geeft, waarin zij voor zichzelf moeten bepalen welke straf (of combinatie aan straffen) zij passend vinden bij de eerste zaak (die van Kim). Als zij weten welke straf zij willen opleggen, moet iemand uit het groepje de naam 'Kim' opschrijven naast de thermometers,

ProDemos

ongeveer op het niveau aan straf dat zij zelf passend vinden (hoger op de thermometer zitten uiteraard de hogere straffen.). Als alle groepen hun straffenpakket hebben opgesteld, kun je ze vragen wat de redenen zijn voor hun keuze.

Stap 7: Herhaal de vorige stap voor de tweede zaak (die van Mike).

Stap 8: Sluit de les af. Controleer of de leerdoelen behaald zijn.

Strafzaak Kim

Kim van 16 jaar oud wordt gepest door een groepje jongeren.

Ze zeggen dat ze haar morgen na school opwachten en haar in elkaar gaan slaan.

Kim neemt een keukenmes mee naar school om zich te verdedigen.

Buiten wacht de groep haar op. Ze staan om haar heen en duwen haar.

Kim pakt haar mes en steekt een jongen in zijn been.

De jongen moet naar het ziekenhuis.

Strafzaak Mike

Mike is 17 jaar en loopt met een groepje over straat.

Sommige jongens van de groep dragen een mes, maar Mike niet.

Ze spreken af om te vechten met een andere groep.

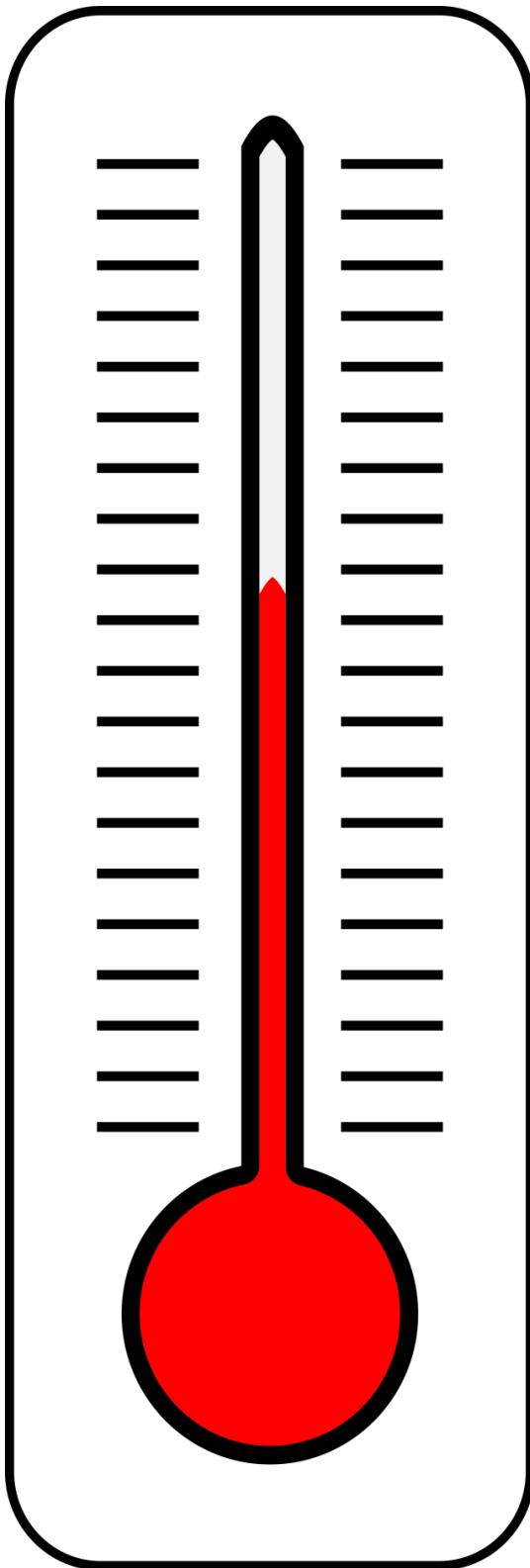
Mike wordt aangevallen door een jongen met een kapmes.

Een van de jongens geeft een mes aan Mike om zich te verdedigen.

Mike steekt de jongen met het kapmes neer.

De jongen overlijdt later in het ziekenhuis.

A. Halt-straaf

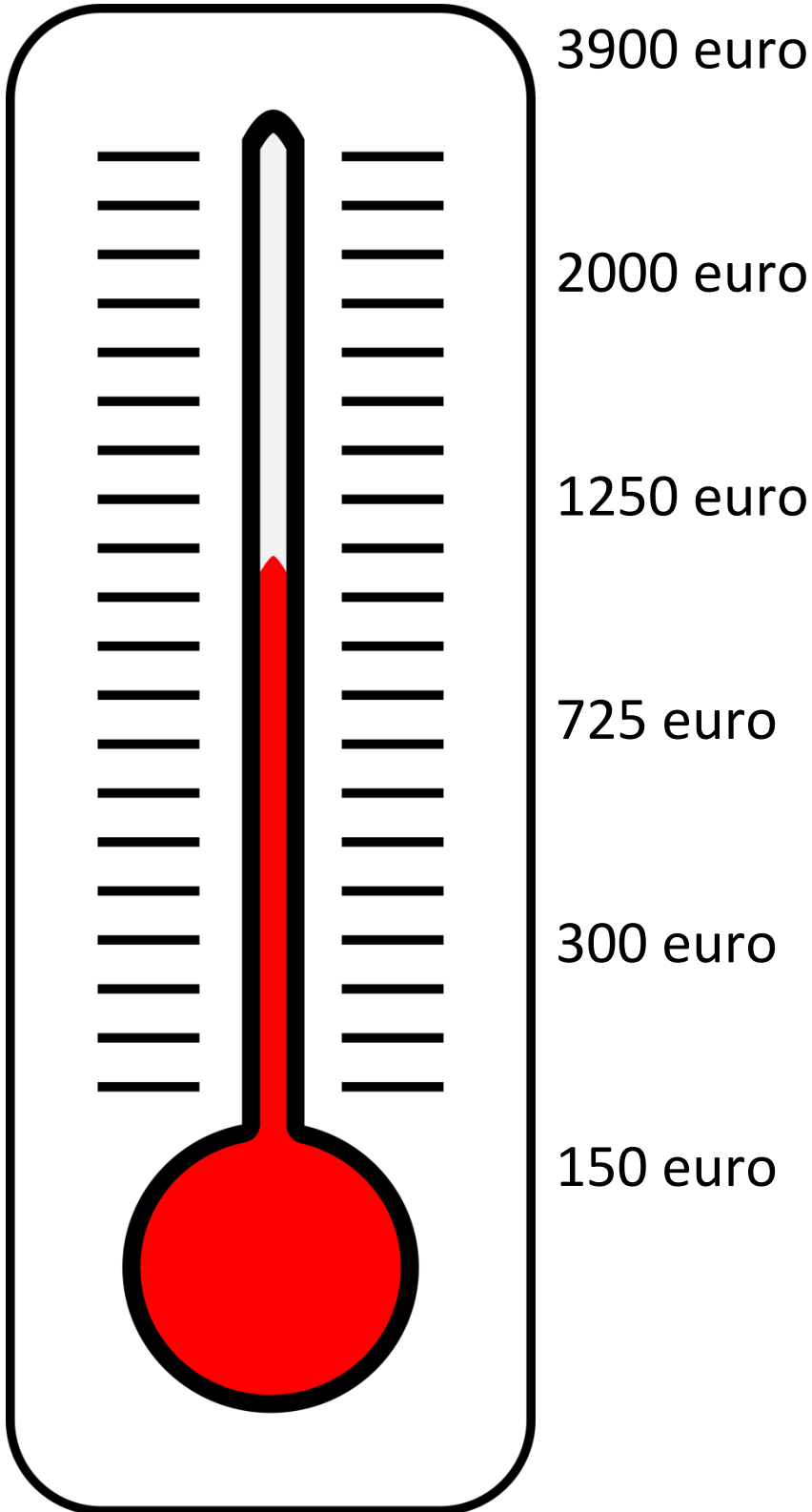

**Moet excuses
aanbieden:**

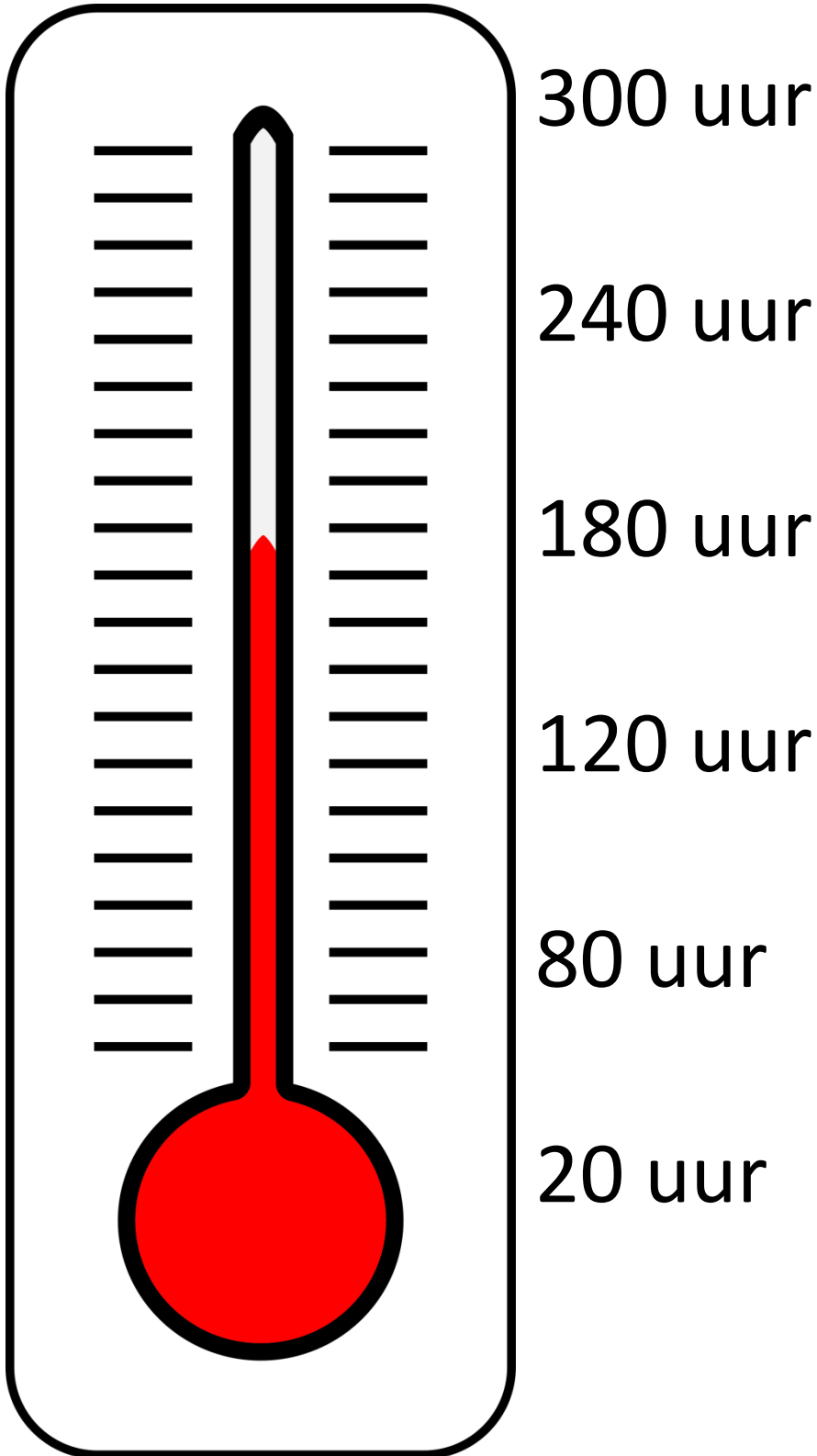
**Moet een
schadevergoeding
betalen:**

Anders:

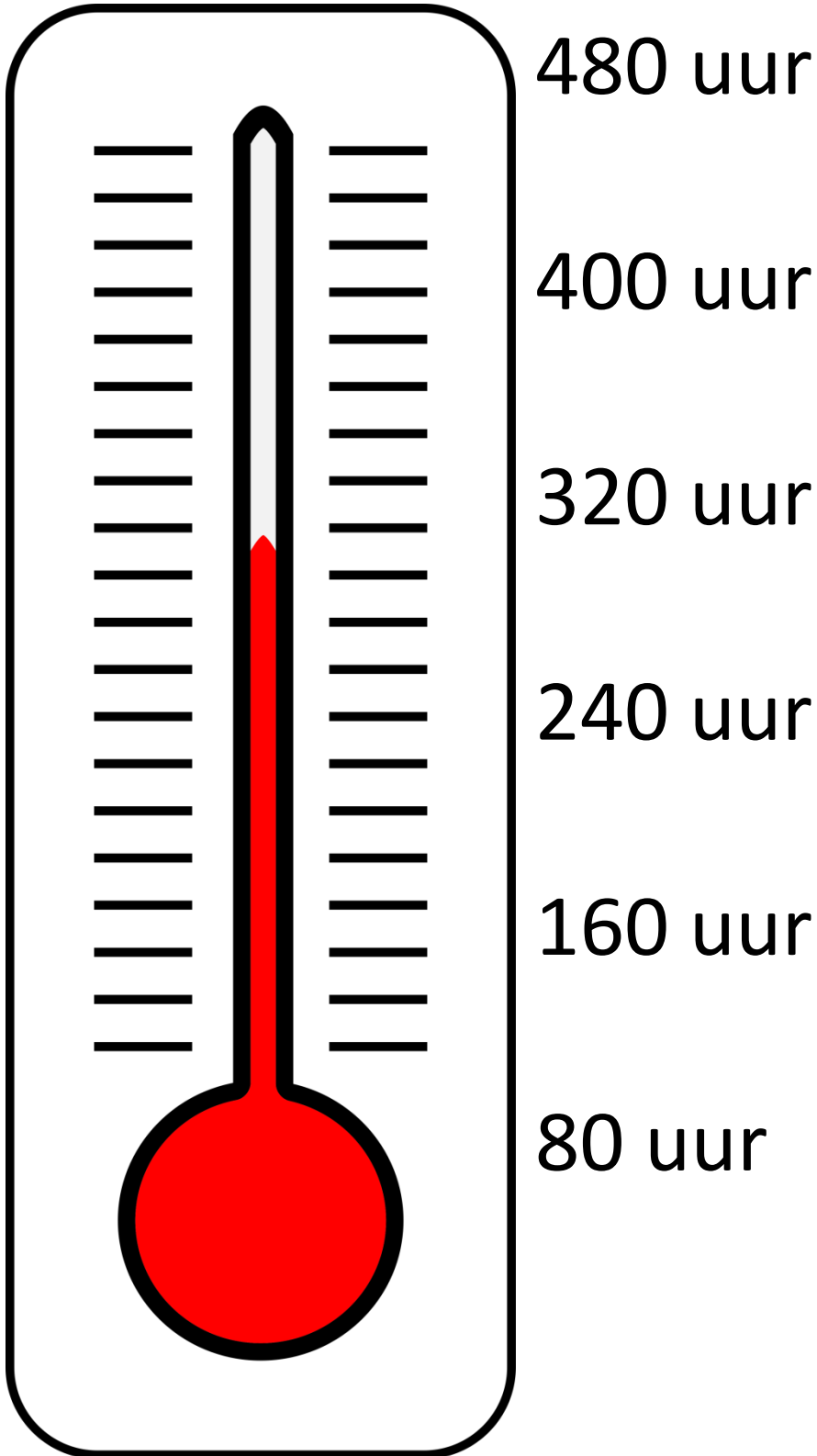
B. Boete

C. Werkstraf

D. Leerstraf

E. Jeugdgevangenis

